

UTDANNING I NORGE

utdanning

UTDANNINGS- OG
FORSKNINGSDEPARTEMENTET

UTDANNING I NORGE

I Norge er det et utdanningspolitisk mål at det norske utdannings-systemet skal være blant de beste i verden når det gjelder faglig nivå og bredde i rekrutteringen. Kvaliteten på opplæringen i skole og i arbeidslivet betyr mye for hvilke kvaliteter vi utvikler i samfunnet. Utdanning for alle er en grunntanke i norsk politikk. Barn og unge skal ha lik rett til utdanning, uavhengig av bosted, kjønn, sosial og kulturell bakgrunn og eventuelle spesielle behov. All offentlig utdanning i Norge til og med videregående opplæring er gratis.

Utdanning må organiseres innenfor rammen av livslang læring dersom vi skal kunne møte endringene i samfunnet konstruktivt.

Mer informasjon og nyttige lenker: ufd.dep.no

FAKTA OM NORSK UTDANNING

- Av en befolkning på over 4,5 millioner er over 900 000 i utdanning. I tillegg deltar ca. 1 million mennesker årlig i voksenopplæring.
- Utdanningsnivået i befolkningen har økt sterkt i de senere år. 56 prosent over 16 år har videregående opplæring og 22 prosent har universitets- og høyskoleutdanning (tall fra 2001).
- Om lag 600 000 barn og unge går i grunnskolen, og om lag 170 000 elever er i videregående opplæring. (2002)
- Om lag 200 000 studerer ved universiteter og høyskoler og ved studier det gis støtte til ved private høyskoler. (2002)
- Tallet på studenter har økt med om lag 70 prosent de siste ti årene.
- Det er 15 000 norske studenter i utlandet med støtte fra Statens lånekasse for utdanning til å ta hel grad i utlandet. I tillegg får rundt 5500 støtte til å ta deler av en utdanning eller delta i et utvekslingsprogram i utlandet.
- Utgiftene til utdanning i Norge er 6,6 prosent av brutto nasjonalproduktet, gjennomsnittet for OECD-landene er 4,9 prosent.

Ansvar

Det er Stortinget og regjeringen som utformer målene og vedtar rammene for utdanningen. Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD), som er landets øverste forvaltningsorgan for skole og utdanning, har ansvaret for å gjennomføre den nasjonale skolepolitikken. En felles standard blir sikret gjennom lover, forskrifter og læreplaner.

Utdanningskontorer finnes i alle fylker, og hvert kontor ledes av en utdanningsdirektør. Fra 1. januar 2003 er kontorene en integrert del av Fylkesmannsembetet. Utdanningskontorene skal være et bindeledd mellom departementet og utdanningssektoren i kommunene og fylkeskommunene, og har følgende hovedoppgaver: Rapportering, tilsyn og kontroll i forhold til lovverket, medvirkning til kvalitetsutvikling, informasjon, veiledning og løpende forvaltningssaker.

Utdanningskontorenes fremtidige oppgaver og plassering er for øyeblikket gjenstand for vurdering i departementet, i sammenheng med en gjennomgang av hele den statlige utdanningsadministrasjonen. En endelig avklaring vil skje i løpet av 2003.

I de senere år er det foretatt en betydelig delegering av ansvar og beslutningsmyndighet fra staten til fylkeskommunene og kommunene. Den enkelte kommune har ansvaret for drift og administrasjon av grunnskolene, mens fylkeskommunene har ansvaret for de videregående skolene. Lovverket og læreplanverket gir forpliktende rammer, men innenfor disse kan kommunen, skolen og lærerne øve innflytelse på lærestoff og arbeidsmåter. Den enkelte skole ledes av en rektor og har ulike råd og utvalg. Staten yter betydelige økonomiske tilskudd til driften av grunnskolene og de videregående skolene.

Staten har ansvaret for universiteter og høyskoler.

GRUNNSKOLEN

Grunnskoleopplæringen i Norge er tiårig og elevene starter på skolen når de er seks år.

Grunnskolen bygger på prinsippet om likeverdig og tilpasset opplæring for alle i et skolesystem bygd på det samme læreplanverket. Alle barn og unge skal få del i et felles kunnskaps-, kultur- og verdigrunnlag.

FAKTA

Ca. 3300 grunnskoler

Ca. 600 000 elever

Ca. 67 000 lærere

Det ble innført skole for barn i Norge i 1739. Fra 1889 var grunnskolen syvårig, i 1969 ble den niårig og i 1997 ble den utvidet til ti år.

Grunnskolen er delt inn i tre hovedtrinn:

- Småskoletrinnet (1. - 4. klasse)
- Mellomtrinnet (5. - 7. klasse)
- Ungdomstrinnet (8. - 10. klasse)

Norge har et spredt bosettingsmønster, og mange av grunnskolene er små. Ofte er det så få elever at barn i forskjellig alder får undervisning i samme klasserom (fådelte skoler). Om lag 37 % av grunnskolene i Norge er fådelte. Mange grunnskoler er kombinerte og omfatter både barne- og ungdomstrinn.

Mål og læreplan

Mål og prinsipper for opplæringen i grunnskolen er nedfelt i læreplanverket (L97) som omfatter:

- Læreplan for grunnskole, videregående opplæring og voksenopplæring.
- Prinsipper og retningslinjer for opplæring i grunnskolen
- Læreplaner for fag

Læreplanene for fag angir et sentralt fastsatt fellesstoff som alle elever i utgangspunktet skal arbeide med. Fellesstoffet øker i omfang gjennom hele skoleløpet, og er størst på ungdomstrinnet. Fellesstoffet, som kommer til uttrykk i læreplaner for fag, skal utdypes og utfylles lokalt og tilpasses individuelt.

Opplæring etter Det samiske læreplanverket (L97S)

Samisk kultur, tradisjon og samfunnsliv er del av den felles norske og nordiske kulturen som alle elever skal bli kjent med. I områder definert som samiske distrikt og etter bestemte kriterier ellers i landet gis opplæringen etter Det samiske læreplanverket (L97S). For de samiske elevene skal denne opplæringen sikre trygghet i egen kultur, utvikle samisk språk og identitet, gi mulighet til aktiv deltakelse i samfunnet og til å skaffe seg utdanning på alle nivåer. Det gis statlig støtte til utarbeiding av lærebøker på samisk.

Kompetanseutvikling

For å sikre at eleven får en opplæring som er i tråd med det nye læreplanverket, er det iverksatt et målrettet arbeid med kompetanseutvikling, utviklingsarbeid og forsøk.

Fagene i grunnskolen

- Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap • Norsk • Matematikk
- Samfunnsfag • Kunst og håndverk • Natur- og miljøfag • Engelsk*
- Musikk • Heimkunnskap • Kroppsøving • Tilvalgsfag

**Engelsk er obligatorisk fremmedspråk fra 1.-klasse.*

Tilvalgsfag omfatter ett av disse tre alternativene:

- **Tilvalgsspråk** Elevene kan velge et fremmedspråk i tillegg til engelsk, det vil si tysk eller fransk, eventuelt et annet språk begrunnet i lokale eller regionale behov.
- **Tilvalg språklig fordypning** Elevene kan velge fordypning i språk de allerede har et grunnlag i.
- **Tilvalg praktisk prosjektarbeid** Dette er en aktivitets-orientert virksomhet som planlegges i samarbeid med elevene.

I tillegg skal det avsettes tid på alle trinn til **skolens og elevenes valg**. På ungdomstrinnet er det avsatt egne timer til **klasse- og elevrådsarbeid**. For døve elever er det utarbeidet læreplaner for tegnspråk som førstespråk, tegnspråk fordypning og tilpassede planer i norsk, engelsk og drama og rytmikk.

Skolefritidsordninger (SFO)

Fra 1. januar 1999 er det lovhjemlet at alle kommuner skal ha et tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. klassetrinn. Skolefritidsordningen skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter med utgangspunkt i barnas alder, funksjonsnivå og interesser. Barn med funksjonshemninger skal gis gode utviklingskår i skolefritidsordningen.

VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Videregående opplæring omfatter all kompetansegivende opplæring mellom grunnskolen og høyere utdanning.

Fra høsten 1994 har all ungdom mellom 16 og 19 år fått lovfestet rett til tre års videregående opplæring som skal føre fram til studiekompetanse, yrkeskompetanse eller kompetanse på lavere nivå. Alle har rett til inntak på ett av tre alternative grunnkurs (studieretninger) som de har søkt på, og til to års videre opplæring som bygger på grunnkurset. Elever som tar yrkesfaglig utdanning, kan skaffe seg kompetanse for inntak til universiteter og høyskoler (studiekompetanse) ved å ta et påbyggingskurs i felles allmenne fag (ca 1/2 år).

Fylkeskommunen har lovfestet plikt til å følge opp ungdom mellom 16 og 19 år som ikke er under opplæring eller i arbeid.

Elever som har rett til spesialundervisning, har rett til videregående opplæring i inntil to år ekstra når eleven trenger det i forhold til opplæringsmålene for den enkelte. Retten gjelder også for elever som har rett til opplæring i og på tegnspråk eller rett til opplæring i punktskrift.

Fra høsten 2000 har også voksne født før 1. januar 1978 lovfestet rett til videregående opplæring.

FAKTA

Ca. 500 videregående skoler

Ca. 170 000 elever

Ca. 27 000 lærere

Ca. 32 000 lærlinger

De 15 grunnkursene:

- Allmenne, økonomiske og administrative fag
- Musikk, dans og drama
- Idrettsfag
- Helse- og sosialfag
- Formgivingsfag
- Naturbruk
- Hotell- og næringsmiddelfag
- Byggfag
- Tekniske byggfag
- Elektrofag
- Mekaniske fag
- Kjemi- og prosessfag
- Trearbeidsfag
- Salg og service
- Medier og kommunikasjon

Læringscenteret

Læringscenteret er et nasjonalt kompetansesenter for utdanningssektoren. Senteret har oppgaver og ansvar innen utvikling, vurdering og informasjon. Læringscenteret skal bidra til et helhetlig perspektiv på lærings-, forsøks- og utviklingsarbeid, forskning og vurdering. Senteret skal arbeide for kvalitetsutvikling i grunnskole og videregående opplæring.

www.ls.no

Allmennopplæring og yrkesopplæring

Videregående opplæring er tilgjengelig over hele landet for å ivareta et likeverdig skoletilbud for alle. Tidligere fantes det en rekke ulike skoletyper som ga videregående opplæring av ulik lengde, men fra 1976 har Norge hatt en enhetlig videregående opplæring som samordner allmennopplæring og yrkesopplæring. Allmennopplæring og yrkesopplæring foregår side om side, og gjerne i den samme skolebygningen. Videregående opplæring er organisert i 15 forskjellige studieretninger. Fordypning etter grunnkurs skjer i videregående kurs I (VKI) og videregående kurs II (VKII), eventuelt opplæring i bedrift for fag som fører frem til fag- eller svenneprøve.

I yrkesfaglige studieretninger går elevene/lærlingene normalt opp til fag/svenneprøve. Fagopplæringen skjer både i skole og bedrift, og omfatter normalt to års opplæring på skolen og ett års opplæring i bedrift. Opplæring i bedrift kombineres normalt med ett års verdiskaping slik at læretiden i alt blir to år.

Hvis det ikke er mulig å skaffe nok læreplasser, må fylkeskommunen gi tilbud om VKII i skole. Den avsluttende fag-/svenneprøven vil være den samme som om opplæringen hadde foregått i lærebedrift.

HØYERE UTDANNING

Høyere utdanning omfatter universitet- og høyskoleutdanning. Den bygger normalt på eksamen fra treårig videregående opplæring.

Bortsett fra enkelte private høyskoler blir alle de høyere utdanningsinstitusjonene drevet av staten. Institusjonene har stort faglig og forvaltningsmessig selvstyre.

Kvalitetsreformen i høyere utdanning

Utdannings- og forskningsdepartementet følger nå opp Stortingets vedtak om en kvalitetsreform i høyere utdanning på bakgrunn av St.meld. nr. 27 (2000-2001) "Gjør din plikt – Krev din rett: Kvalitetsreform for høyere utdanning." Formålet med reformen er å legge til rette for kvalitetsheving av høyere utdanning gjennom tiltak av innholdsmessig, organisatorisk og økonomisk art. Universiteter og høyskoler har selv ansvaret for kvaliteten i undervisning, forskning og formidling, og blir gjennom reformen gitt utvidet myndighet til å ivareta dette ansvaret. Departementet skal sørge for rammebetingelser som skal fremme kvalitet.

Universiteter, vitenskapelige høyskoler og statlige kunsthøyskoler

Det er fire universiteter i Norge:

- Universitetet i Oslo – som er det eldste og største, • Universitetet i Bergen,
- Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet i Trondheim (NTNU)
- Universitetet i Tromsø

De seks vitenskapelige høyskolene er:

- Norges landbrukskøyskole på Ås • Norges handelshøyskole i Bergen
- Norges musikkhøyskole • Norges idrettshøyskole • Norges veterinærhøyskole og Arkitekthøyskolen.

De fire sistnevnte ligger alle i Oslo. I tillegg kommer to statlige kunsthøyskoler.

- Kunsthøyskolen i Oslo • Kunsthøyskolen i Bergen

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)

Det nye uavhengige nasjonale organet for kvalitet i utdanningen er operativt fra 1. januar 2003. NOKUT blir et sentralt organ i arbeidet for å sikre kvaliteten på utdanningen ved universiteter og høyskoler. NOKUT skal sikre at kvalitetsarbeidet ved institusjonene blir ivaretatt i tråd med Kvalitetsreformen. NOKUT har myndighet til å :

- Akkreditere nye studietilbud som institusjonene selv ikke har myndighet til å etablere
- Akkreditere statlige og private institusjoner for høyere utdanning
- Godkjenne enkeltstudier ved private høyskoler som ikke er akkrediterte
- Gi generell godkjenning av utenlandsk utdanning, og norsk utdanning som ikke er gitt av institusjon under universitets- og høyskoleloven, eller lov om private høyskoler.

www.nokut.no

FAKTA

- 4 universiteter • 6 vitenskapelige høyskoler/2 kunsthøyskoler
- 26 statlige høyskoler • omtrent 200 000 studenter (inkl. om lag 19 500 studenter ved private høyskoler,) • Ca. 20 private høyskoler med statsstøtte

Foruten undervisning har universitetene og de vitenskapelige høyskolene et særlig ansvar for forskning og forskerutdanning gjennom doktorgradsprogrammene. Undervisningen har vært gitt innenfor grader av varierende studietid. Som et resultat av Kvalitetsreformen vil det fra høsten 2003 bli innført treårige bachelorgrader og toårige mastergrader for de fleste studiene. Det satses nå særlig på rekruttering til matematiske, naturvitenskapelige og teknologiske fag og disipliner.

Statlige høyskoler

Målet med de statlige høyskolene er å gi flere adgang til utdanning, og tilføre distriktene mer faglig kompetanse. De 26 høyskolene tilbyr kortere og mer yrkesrettede kurs enn universitetene. Studietiden er vanligvis to til fire år. Fagtilbudene er lærer-, førskolelærer-, ingeniør-, helse- og sosialfagutdanninger, andre to- til treårige yrkesrettede utdanninger og en del universitetsparallelle studier på grunn- og mellomfagsnivå, samt sivilingeniør- og siviløkonomutdanning. De statlige høyskolene er viktige ledd i desentraliseringen av den høyere utdanningen. Mange studenter kombinerer utdanningen med ytterligere utdanning fra universitetene. Noen høyskoler tilbyr også hovedfag. Tre høyskoler har fått rett til å tildele doktorgrad. Høyskolene skal også drive forskning og utviklingsarbeid. Som for universitetene og de vitenskapelige høyskolene vil Kvalitetsreformen føre til endret gradsstruktur fra høsten 2003, med en treårig lavere, bachelorgrad, og en toårig høyere, mastergrad.

VOKSENOPLÆRING

Livslang læring og mulighetene for utdanning i voksen alder er viktige prinsipper i norsk utdanningspolitikk. Målet er å legge til rette for at den voksne delen av befolkningen kan styrke sin kompetanse.

Oppdatert og ny kunnskap er nødvendig for å bedre konkurranseevnen og øke fleksibiliteten i et arbeidsliv i omstilling. Ny kompetanse kan gi den enkelte større valgfrihet og muligheter til å realisere egne ønsker og behov.

En hovedutfordring i årene framover er arbeidet med å gjennomføre Kompetansereformen. Reformen skal bidra til å dekke samfunnets, arbeidslivets og den enkeltes behov for ny eller endret kompetanse. Det er et mål å bidra til at arbeidsplassen blir en aktiv læringsarena. Kompetansereformen omfatter alle voksne og bygger på samhandling mellom mange aktører.

Stortinget har vedtatt at voksne skal ha lovfestet rett til grunnskole og videregående opplæring, og at opplæringen skal tilpasses den enkeltes behov. Retten til videregående opplæring ble innført høsten 2000, mens retten til grunnskoleopplæring trådte i kraft ble høsten 2002. Denne retten innebærer et avkortet opplæringsløp på bakgrunn av den voksnes realkompetanse.

Fra august 2001 har voksne over 25 år også rett til opptak på universiteter og høyskoler på grunnlag av realkompetanse.

I de senere år er det satset sterkt på å gi svake grupper bedre opplæringsmuligheter gjennom voksenopplæring. Særlig gjelder dette voksne med spesielt svak skolebakgrunn, forskjellige grupper av funksjonshemmede, voksne med lese- og skrivevansker og voksne innvandrere.

Det er hvert år ca. en million deltakere i voksenopplæring. Opplæringen foregår i det offentlige utdanningssystemet, studieforbund, folkehøgskoler, fjernundervisningsinstitusjoner, andre private institusjoner og i arbeidslivet.

Kommunene har ansvar for grunnskoleopplæring for voksne og norskopplæring med samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Fylkeskommunene har ansvar for videregående opplæring for voksne. Over 50 000 personer deltar årlig i voksenopplæring i kommunal og fylkeskommunal regi. Også studieforbund og fjernundervisningsinstitusjoner gir tilbud på disse nivåene.

Studieforbund

Et studieforbund er en frivillig organisasjon som har voksenopplæring som hovedformål, og som består av to eller flere medlemsorganisasjoner. De 22 studieforbundene som får statsstøtte har mer enn 400 medlemsorganisasjoner. Voksenopplæringsforbundet er et fellesorgan for studieforbundene. Opplæringen omfatter en rekke ulike emner, som varierer fra fritidsorienterte kurs til kurs på universitets- og høghskolenivå og yrkeskvalifiserende kurs.

De siste årene har det vært noe under 700 000 deltakere på ulike kurs arrangert av studieforbundene, ca. 240 000 deltar på kurs i videregående opplæring og ca. 55 000 følger kurs på høghskole-/universitetsnivå.

Folkehøyskoler

Folkehøyskolene har rundt 7 000 elevplasser fordelt på om lag 80 skoler over hele landet. De fleste er internatskoler som eies og drives av folkehøyskolelag/frittstående stiftelser, fylker og kristelige organisasjoner. Folkehøyskolene gir allmennutdanning til ungdom og voksne, men har ingen formell eksamen.

Fjernundervisning

Også fjernundervisning har et betydelig omfang i Norge. Tradisjonelt har dette vært brevundervisning, men det gjennom fjernundervisning i dag tilbys en rekke multimedieprogram. I underkant av 40 000 deltakere fullfører hvert år kurs i regi av 14 godkjente fjernundervisningsinstitusjoner. Gjennom alternative og mer fleksible utdanningsveier, skal fjernundervisning bidra til å møte behovet for etter- og videreutdanning i årene som kommer.

Arbeidsmarkedsopplæring

Arbeidsmarkedsopplæring tilbys av arbeidsmarkedsmyndighetene i samarbeid med utdanningsmyndighetene. Kursene er yrkeskvalifiserende og gjennomføres av ulike aktører, først og fremst videregående skoler og egne ressursentra tilknyttet skolene, men også av studieforbund eller andre private tilbydere. I 2001 var det ca. 32 000 deltagere på arbeidsmarkedskurs. Virksomheten fullfinansieres av staten.

VOX - Voksenopplæringsinstituttet

VOX er en nasjonal institusjon som skal initiere og drive forsknings- og utviklingsarbeid og være et utviklingscenter for hele voksenopplæringsfeltet. VOX driver kunnskapsutvikling, kunnskapsformidling, utviklingsprogrammer og nettverksbygging mellom ulike organisasjoner og institusjoner.

GRUNNOPPLÆRING

Grunnopplæring omfatter opplæring i grunnskolen og videregående opplæring.

Frittstående skoler

Frittstående skoler skal være et supplement til den offentlige skolen. Etter gjeldende regler kan departementet gi godkjenning til slike skoler dersom disse er livssynsskoler, skoler med alternativ pedagogikk eller skoler som gir opplæring som ikke tilbys i den offentlige skolen. Skolene må drives etter planer som er godkjent av departementet. Hvis planene ikke oppfylles, kan godkjenningen trekkes tilbake. Godkjente frittstående skoler får økonomisk støtte fra staten.

I et nytt lovforslag, fremmet av regjeringen i desember 2002, blir disse tidligere kravene om formål foreslått utvidet til å gjelde godkjenning på grunnlag av innhold og kvalitet. Dette vil innebære at frittstående skoler som innfrir krav til kvalitet og innhold på linje med den offentlige skolen, som hovedregel vil bli godkjent. Retten til godkjenning er likevel betinget av at dette ikke skaper vesentlig negative konsekvenser for de berørte kommunene og deres innbyggere. Formålet med forslaget er å skape økt valgfrihet og større mangfold.

Det finnes også flere frittstående, private høyskoler, spesielt innen økonomisk – administrative fag, helsefag og lærerutdanning. Også innen høyere utdanning er lovverket under endring som en del av gjennomføringene av den store Kvalitetsreformen for høyere utdanning.

Utdanningsfinansiering

Statens lånekasse for utdanning ble opprettet i 1947. Lånekassen gir økonomisk støtte til utdanning i form av lån og stipend. Støtten kan gis til videregående allmennutdanning, yrkesutdanning og høyere utdanning. Voksne kan også få støtte til grunnskoleutdanning. Lånekassen bidrar til at alle, uavhengig av sosial og økonomisk bakgrunn, får muligheter til å ta en utdanning. Støtte gis også til studier i utlandet.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT)

IKT i utdanningen er et satsingsområde som omfatter hele utdanningssektoren. IKT i utdanningen skal bidra organisatorisk, faglig og pedagogisk til et utdanningssystem som utvikler og utnytter IKT som fag og som verktøy. IKT i utdanningen skal bidra til:

- like muligheter for kompetanse i og tilgang til IKT, uavhengig av kjønn, bosted og sosiale forhold
- allmenn tilgang til relevant og ny kunnskap
- fleksible og brukertilpassede opplæringstilbud
- nye samarbeids-, arbeids-, lærings- og vurderingsformer, nasjonalt og internasjonalt
- at personer med lærevansker og/eller funksjonshemninger gis muligheter for økt livskvalitet, læring og deltakelse i samfunns- og arbeidsliv

Språklige minoriteter

Økt innvandring har ført til en økning i antall barn, ungdom og voksne i grunnsopplæringen som tilhører språklige minoriteter. Det er bred politisk enighet om at opplæringen skal ivareta språklige minoriteters behov. Elever/deltakere som tilhører språklige minoriteter, skal få opplæring som gir dem muligheter til å fullføre videregående opplæring som legger til rette for høyere utdanning og/eller deltakelse i arbeidslivet. I regi av Nordisk Ministerråd er det etablert et nordisk samarbeid om opplæring av elever/deltakere som tilhører språklige minoriteter.

Hjem-skole

Foreldretutvalget for grunnskolen (FUG) er et rådgivende organ for Utdannings- og forskningsdepartementet. Utvalget skal bidra til gode samarbeidsformer mellom hjem og skole. Utvalget, som oppnevnes for en periode på fire år, skal medvirke til å ivareta foreldrenes og de foresattes interesser i skolesammenheng.

www.fug.no

Likestilling

Reell likestilling er et viktig utdanningspolitisk mål.

Likestilling inngår som en naturlig del av opplæringsloven, den generelle del av læreplanen og også i de ulike læreplanene. Opplæring og utdanning skal legges til rette slik at gutter og jenter, kvinner og menn kan velge utdanningsretninger og foreta yrkesvalg i tråd med egne interesser og forutsetninger, og uavhengig av tradisjonelle kjønnsrollemønstre. Likestilling skal integreres i all opplæring, slik at jenter og gutter får de samme forutsetninger og muligheter. Det skal legges grunnlag for at alle har like rettigheter, plikter og muligheter i arbeids- og samfunnslivet og innen den private sfære.

Elever med særskilte opplæringsbehov

Opplæring skal tilpasses den enkeltes evner og forutsetninger. Elever som ikke har eller som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det vanlige opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning. Tilbud om spesialundervisning skal så langt som mulig utformes i samarbeid med eleven og foreldrene.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste i kommunen (PP-tjenesten) er sakkyndig og rådgivende instans. Spesialpedagogiske kompetansesentre kan etter henvisning fra PP-tjenesten bistå kommuner og skoler i arbeidet med barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov. Sentrene skal utvikle spesialpedagogisk kompetanse gjennom kartlegging, rådgivning, opplæring og utviklingsarbeid m.v.

